

sygn. akt III A Uz 45/23

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodnicząca - sędzia: Urszula Iwanowska (spr.)

Sędziowie: Barbara Białecka

Beata Górska

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2023 r., na posiedzeniu niejawnym,

sprawy z odwołania D. P. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.

przy udziale D. P. (2)

o ubezpieczenie społeczne

na skutek zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 lutego 2023 r., sygn. akt IV U 111/23,

postanawia:

I. oddalić zażalenie;

II. zasądzić od D. P. (1) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego;

III. oddalić wniosek organu rentowego o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Okręgowym.

Barbara Białecka Urszula Iwanowska Beata Górska

sygn. akt III A Uz 45/23

UZASADNIENIE

W dniu 7 lutego 2023 r. D. P. (1), działając przez pełnomocnika, złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 27 lipca 2022 r. wskazując, że została ona skutecznie doręczona mu w dniu 16 stycznia 2023 r.

W uzasadnieniu odwołujący wyjaśnił, że dowiedział się o decyzji od pełnomocnika, który otrzymał tę decyzję na wniosek złożony od organu rentowego. Natomiast D. P. (2), która odebrała decyzję w dniu 28 lipca 2022 r. w urzędzie pocztowym, nie była i nie jest uprawniona do odbioru przesyłek poleconych kierowanych do odwołującego. W konsekwencji zdaniem strony odwołującej termin do złożenia odwołania rozpoczął bieg w dniu 16 stycznia 2023 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego odrzucenie, względnie - oddalenie podnosząc, że zaskarżona decyzja została skutecznie doręczona odwołującemu za pośrednictwem jego małżonki - D. P. (2) zgodnie z art. 43 k.p.a.

Postanowieniem z dnia 27 lutego 2023 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił odwołanie na podstawie art. 477⁹ § 3 k.p.c. uznając, że zostało ono złożone po terminie.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że w orzecznictwie wskazuje się, iż powyższy przepis wymaga kumulatywnego ziszczenia się dwóch przesłanek, sanujących złożenie odwołania po upływie terminu, po pierwsze - przekroczenie wskazanego terminu nie może być nadmierne, po drugie zaś - musi ono nastąpić z przyczyn niezależnych od odwołującego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2022 r., I USK 321/21, publikowane na stronach internetowych). Jednocześnie Sąd ten miał na uwadze, że przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1009) nie zawierają odrębnych regulacji w zakresie związanym z doręczaniem decyzji administracyjnych wydawanych przez ZUS, co uzasadnia wniosek, że w trybie przepisu odsyłającego, tj. art. 123 tej ustawy, analogiczne zastosowanie w tym zakresie znajdują przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Jak natomiast stanowi art. 43 wskazanego Kodeksu, w przypadku nieobecności adresata pismo doręcza się, za pokwitowaniem, dorosłemu domownikowi, sąsiadowi lub dozorczy domu, jeżeli osoby te podjęły się oddania pisma adresatowi. O doręczeniu pisma sąsiadowi lub dozorczy zawiadamia się adresata, umieszczając zawiadomienie w oddawczej skrzynce pocztowej lub, gdy to nie jest możliwe, w drzwiach mieszkania.

Dalej sąd pierwszej instancji mając na uwadze, że D. P. (2) jest małżonką odwołującego, posługuje się tożsamym adresem i sama odebrała kierowaną doń korespondencję zawierającą przedmiotową decyzję stwierdził, iż korespondencja ta została prawidłowo doręczona odwołującemu w dniu jej odbioru przez małżonkę, tj. 28 lipca 2022 r. Przyjąć bowiem należało, że D. P. (2), poprzez fakt odebrania korespondencji kierowanej do D. P. (1), co najmniej w sposób dorozumiany zobowiązała się przekazać ją małżonkowi. Zważywszy, że jest ona najprawdopodobniej domowniczką odwołującego, nie miało tu znaczenia, iż nie posiada szczególnego upoważnienia do odbioru przesyłek w jego imieniu, gdyż uprawnienie takie wynikało z samego statusu domownika, zamieszkującego pod tożsamym adresem. Nadto, zważywszy że D. P. (2) jest właścicielką przedsiębiorstwa, z którą zgodnie z decyzją ZUS współpracował D. P. (1) w jego prowadzeniu, Sąd Okręgowy przyjął domniemanie, iż oboje małżonkowie byli zapewne świadomi treści decyzji, szczególnie że wiązała się ona z dodatkowymi obciążeniami składkowymi dla właścicielki przedsiębiorstwa. W tej sytuacji uznać należało, że złożenie odwołania obecnie za pośrednictwem pełnomocnika stanowiło jedynie wybieg, mający sankcjonować jego rozpoznanie znacznie po upływie terminu.

Tym samym sąd pierwszej instancji przyjął, że podnoszone w imieniu odwołującego okoliczności nie mogły wpływać na decyzję o przyjęciu odwołania do rozpoznania, gdyż uchybienie terminowi nie nastąpiło z przyczyn niezależnych od niego. Już powyższe ustalenia stanowiły wystarczającą podstawę odrzucenia odwołania.

Nadto Sąd Okręgowy wskazał, że w sprawie nie sposób uznać, by przekroczenie terminu do wniesienia odwołania nie było nadmierne. Odwołanie wniesiono bowiem po upływie niespełna pół roku po dniu doręczenia decyzji, a zatem pięć miesięcy po upływie terminu do jego wniesienia, natomiast w orzecznictwie za nienadmierny uznaje się powszechnie okres do jednego miesiąca.

Kierując się powyższymi rozważaniami Sąd, na podstawie art. 477⁹ § 3 k.p.c. odrzucił odwołanie.

Z powyższym postanowieniem Sądu Okręgowego w Koszalinie w całości nie zgodził się D. P. (1), który działając przez pełnomocnika w złożonym zażaleniu wniósł o jego uchylenie.

W uzasadnieniu skarżący przyznał, że odwołanie od przedmiotowej decyzji organu z dnia 27 lipca 2022 r. zostało złożone w dniu 6 lutego 2023 r., przy czym za datę doręczenia decyzji skarżący przyjął datę 16 stycznia 2023 r.

Odwołujący podniósł, że zdaniem sądu pierwszej instancji należy przyjąć datę doręczenia decyzji 28 lipca 2022 r., albowiem w tym dniu żona odwołującego odebrała ją w Urzędzie Pocztowym. Dalej Sąd wskazał, że D. P. (2) jest małżonką odwołującego, posługuje się tożsamym adresem i sama odebrała przesyłkę, tym samym w sposób dorozumiany zobowiązała się przekazać ją małżonkowi. Sąd również wskazał, iż sam fakt bycia najprawdopodobniej

domowniczką odwołującego, przesądza o tym, iż nawet brak szczególnego pełnomocnictwa do odbioru przesądza o tym, iż doręczenie uważa się za skuteczne.

Skarżący nie zgodził się z powyższym poglądem, albowiem treść art. 138 § 1 k.p.c. (tzw. doręczenie zastępcze) wskazuje, iż muszą być spełnione dwie przesłanki:

- 1) dorosły domownik nie jest przeciwnikiem adresata, oraz
- 2) podjął się oddania pisma.

Nie budzi wątpliwości skarżącego, że jego małżonka (małżonka adresata) w przedmiotowej sprawie jest jego przeciwnikiem, a nadto nie ma żadnego dowodu na to, że podjęła się przekazania pisma jego adresatowi. Przy czym sąd pierwszej instancji sam zauważył, że wyłącznie w sposób dorozumiany należy przyjąć, iż dorosły domownik zobowiązał się przekazać ją małżonkowi. W ocenie odwołującego stanowisko Sądu w tym zakresie jest mało przekonywające.

Dalej skarżący podkreślił, że w istocie rzeczy Sąd nie ustalił sposobu przekazania przesyłki D. P. (2), tj. czy w domu zameldowania odwołującego i jako domownikowi, czy jako pełnomocnikowi w urzędzie pocztowym. W tych okolicznościach - w przypadku drugiego sposobu doręczenia - urząd pocztowy nie miał prawa wydać przesyłki bez określonego pełnomocnictwa pocztowego zgodnie z ordynacją pocztową. Oznacza to, że fakt braku pełnomocnictwa ma kapitalne znaczenie dla tej kwestii, stąd pogląd Sądu w tym zakresie jest nieusprawiedliwiony.

W odpowiedzi na zażalenie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm prawem przewidzianych za obie instancje dzieląc stanowisko Sądu Okręgowego przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia.

Organ rentowy podkreślił, że znajdujące się w aktach sprawy dokumenty potwierdzają, iż w dniu 28 lipca 2022 r. zaskarżona decyzja została skutecznie doręczona dorosłemu domownikowi tj. D. P. (2) w miejscu zameldowania, a doręczenie zastępcze zostało dokonane w oparciu o art. 43 k.p.a. W myśl orzecznictwa sądów administracyjnych domownikiem upoważnionym do odbioru korespondencji jest każda dorosła osoba mieszkająca w tym samym co adresat domu lub mieszkaniu, natomiast z faktu własnoręcznego pokwitowania przez dorosłego domownika odbioru przesyłki należy wywieść, że tym samym podjął się on oddania pisma adresatowi (np. postanowienie NSA z dnia 15 listopada 2012 r. I (...)). Zaś sam art. 43 k.p.a. nie przewiduje składania przez domownika, który odbiera pismo oświadczenia, że zobowiązuje się do oddania przesyłki, a o fakcie prawidłowego doręczenia świadczy data i podpis dorosłego domownika.

Organ rentowy zaznaczył, że powołany w zażaleniu art. 138 § 1 k.p.c. nie ma zastosowania do doręczeń dokonywanych w postępowaniu administracyjnym.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Zażalenie ubezpieczonego jest oczywiście nieuzasadnione.

Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne i rozważania prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

Mając zaś na uwadze treść zażalenia sąd odwoławczy dodatkowo ustalił, że:

Decyzja z dnia 27 lipca 2022 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. adresowana odrębnie do:

- D. P. (2), ul. (...), (...)-(...) K. - uzyskała pocztowy nr nadania (...);
- D. P. (1), ul. (...), (...)-(...) K. - uzyskała pocztowy nr nadania (...).

dowód: potwierdzenie odbioru przesyłek – akta ZUS.

Obie przesyłki nadano w dniu 27 lipca 2022 r. w Urzędzie Poczтовым (...). W dniu 28 lipca 2022 r. o godz. 9.21 w Urzędzie tym przygotowano przesyłki do doręczenia i o godz. 9.40 przekazano do doręczenia. Jako pierwsza została doręczona przesyłka adresowana do D. P. (1), a jako druga – do D. P. (2), przy czym odbiór obu przesyłek potwierdziła na piśmie D. P. (2).

dowód: potwierdzenie odbioru obu przesyłek – akta ZUS;

wydruk ze strony śledzenie przesyłek – tracking Poczta Polska dla

przesyłki nr (...) i nr (...).

Organ rentowy pismem z dnia 12 września 2022 r. wezwał D. P. (2) do złożenia korekt dokumentów ubezpieczeniowych w związku z prawomocną decyzją z dnia 27 lipca 2022 r. dotyczącą D. P. (1). Przesyłkę z wezwaniem odebrała D. P. (2) w dniu 29 września 2022 r.

dowód: wezwanie i potwierdzenie odbioru – akta ZUS.

W notatce urzędowej z dnia 29 września 2022 r. pracownik organu rentowego stwierdził, że „29.09.2022 r. dzwoniła Pani D. P. (2). Otrzymała pismo wzywające o sporządzenie dokumentów zgodnie z prawomocną decyzją. Poinformowała, że złożyła odwołanie u prawnika, który jest aktualnie na urlopie. Za 2 tygodnie skontaktuje się z informacją czy zostało przekazane do ZUS czy do sądu.” Kolejna notatka zawiera informację, że „Do ZUS nie wpłynęło odwołanie. Pani P. również nie zadzwoniła”.

dowód: notatka służbowa – akta ZUS.

W dniu 23 grudnia 2022 r. D. P. (2) złożyła osobiście w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w K. oświadczenie, że „mój mąż D. P. (1) nie był zatrudniony w PB (...) D. P. (2) i nie pobierał świadczeń.”

dowód: oświadczenie – akta ZUS.

W odpowiedzi organ rentowy pismem z dnia 27 grudnia 2022 r. poinformował płatnika, że oświadczenie nie zmienia stanowiska wyrażonego w prawomocnej decyzji z dnia 27 lipca 2022 r. dotyczącej D. P. (1).

dowód: pismo z dnia 27 grudnia 2022 r. – akta ZUS.

W notatce służbowej z tego samego dnia pracownik ZUS odnotował, że „27.12.2022 r. skontaktowała się telefonicznie Pani D. P. (2). Poinformowała, że złożyła odwołanie od decyzji u adwokata dwa miesiące temu. Odbierze kopię i dostarczy jutro do ZUS.”

dowód: notatka służbowa – akta ZUS.

Pismem z dnia 2 stycznia 2023 r., nadanym w urzędzie pocztowym w dniu 3 stycznia 2023 r., radca prawny E. W. jako pełnomocnika D. P. (2) wniósł o doręczenie mu odpisu decyzji z dnia 27 lipca 2022 r. oraz wskazanie, kto i kiedy tę decyzję otrzymał. Do pisma zostało dołączone pełnomocnictwo procesowe udzielone przez D. P. (2) radcy prawnemu E. W..

dowód: pismo z dnia 2 stycznia 2023 r., koperta, pełnomocnictwo procesowe –

akta ZUS.

W odpowiedzi na powyższe organ rentowy pismem z dnia 12 stycznia 2023 r., doręczonym pełnomocnikowi płatnika w dniu 16 stycznia 2023 r., przekazał kopie decyzji z dnia 27 lipca 2022 r. i poinformował, że na zwrotnych potwierdzeniach odbioru widnieje imię i nazwisko: D. P. (2). Decyzja została odebrana 28 lipca 2022 r.

dowód: pismo z dnia 12 stycznia 2023 r. i potwierdzenie odbioru – akta ZUS.

Powyższych ustaleń dokonano na podstawie dokumentów, które nie budzą żadnych wątpliwości co do swej wiarygodności, przedstawiają rzeczywisty przebieg doręczenia zaskarżonej decyzji zarówno płatnikowi – D. P. (2), jak i ubezpieczonemu – D. P. (1) oraz postępowanie płatnika i jego pełnomocnika po doręczeniu skarżonej decyzji.

Zatem, w sprawie bezspornym jest, że przesyłki zawierające zaskarżoną decyzję zostały doręczone w miejscu zamieszkania ubezpieczonego i płatnika, a nie jak sugeruje skarżący w urzędzie poczty. W tej sytuacji nie ma żadnego znaczenia czy D. P. (2) miała czy ma pełnomocnictwo do męża – skarżącego D. P. (1) do odbioru korespondencji. Przesyłki zostały doręczone w miejscu zamieszkania stron, następnego dnia po ich nadaniu, czyli nie były awizowane, bo nie było takiej potrzeby.

Skoro decyzja z dnia 27 lipca 2022 r. została doręczona ubezpieczonemu w dniu 28 lipca 2022 r. do rąk jego małżonki w miejscu zamieszkania to termin do złożenia odwołania od tej decyzji upłynął D. P. (1) z dniem 27 sierpnia 2022 r. Prawidłowo zatem sąd pierwszej instancji uznał, że złożenie odwołania w dniu 7 lutego 2023 r. nastąpiło po terminie.

Zgodnie bowiem z treścią art. 477⁹ § 1 k.p.c. odwołania od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez organ, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu decyzji. Natomiast w myśl § 3 tego artykułu, odwołanie wniesione po upływie terminu Sąd odrzuci chyba, że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego.

Słusznie Sąd Okręgowy podniósł, że wymienione w art. 477⁹ § 3 k.p.c. przesłanki przyjęcia i rozpoznania odwołania mimo jego złożenia po upływie terminu muszą wystąpić łącznie. Zatem opóźnienie nie może być nadmierne i nie może wystąpić z przyczyn zależnych od odwołującego się. Stanowisko to znajduje oparcie w utrwalonym orzecznictwie, którego wyrazem jest między innymi wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2006 r., III UK 168/05 (LEX nr 277825), w uzasadnieniu, którego wskazano, iż sąd nie odrzuci odwołania od decyzji organu rentowego na podstawie art. 477⁹ § 3 k.p.c. tylko wówczas, gdy bezspornie stwierdzi, że przekroczenie ustawowego terminu nie jest nadmierne i że nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się, w pozostałych zaś wypadkach jest obowiązany odrzucić odwołanie (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2012 r., III UK 144/11, LEX nr 1648654, czy postanowienie tego Sądu z dnia 8 stycznia 2014 r., I UK 231/13, LEX nr 1620440 oraz z dnia 18 stycznia 2023 r., I (...) 111/22, LEX nr 3459306).

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny w całości podziela stanowisko Sądu Okręgowego, który przyjął, że odwołanie z dnia 7 lutego 2023 r. (data nadania pisma w urzędzie pocztowym) od decyzji z dnia 27 lipca 2022 r. zostało złożone po terminie, a w okolicznościach sprawy D. P. (1) ani przed sądem pierwszej instancji, ani w postępowaniu zażaleniowym nie wykazał, że uchybienie to nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych. Skarżący próbuje kreować rzeczywistość celem wykazania braku zawinienia w uchybieniu terminowi, podnosi okoliczności, które nie miały miejsca (odbior przesyłki w urzędzie pocztowym), a w sprawie jak wyżej wykazano wystarczyło prześledzić przebieg nadania i doręczenia obu przesyłek.

Z kolei przedstawione powyżej postępowanie płatnika i pełnomocnika po doręczeniu decyzji z dnia 27 lipca 2022 r. jednoznacznie wskazuje, że przesyłki dotarły do adresatów, którzy nawet podjęli działania celem ich zaskarżenia, ale z oczywistym naruszeniem terminu do dokonania tej czynności. Należy bowiem zwrócić uwagę, że już w dniu 29 września 2022 r. w rozmowie telefonicznej z pracownikiem organu rentowego D. P. (2) poinformowała pracownika ZUS, że złożyła odwołanie u prawnika, który jest aktualnie na urlopie i za dwa tygodnie skontaktuje się z informacją czy zostało przekazane do ZUS czy do sądu. Mimo tej zapowiedzi płatnik nie podjął żadnych działań do czasu zawiadomienia przez organ płatnika i ubezpieczonego o sporządzeniu z urzędu dokumentów ubezpieczeniowych na podstawie prawomocnej decyzji z dnia 27 lipca 2022 r. dla D. P. (1). Również te przesyłki zostały doręczone stronom, bowiem D. P. (2) odbyła wizytę w Oddziale ZUS, gdzie złożyła pisemne oświadczenie z dnia 23 grudnia 2022 r.

Nie można pominąć także tej okoliczności, że radca prawny występujący w sprawie przed organem rentowym działał w imieniu płatnika, a po otrzymaniu informacji, że to D. P. (2) odebrała decyzje przesłane zarówno do niej, jak i ubezpieczonego, odwołanie złożył w imieniu D. P. (1), podnosząc, że nie otrzymał on decyzji do dnia 16 stycznia 2023 r. A przecież pełnomocnik wystąpił do organu o doręczenie odpisu decyzji w imieniu płatnika, a nie ubezpieczonego.

Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 397 § 3 k.p.c. w związku z art. 385 k.p.c. oddalił zażalenie jako nieuzasadnione (punkt I).

Nadto Sąd Apelacyjny, zgodnie z wnioskiem organu rentowego, w oparciu o zasadę wynikającą z art. 98 k.p.c. i mając na uwadze, że zażalenie podlegało oddaleniu orzekł również o kosztach postępowania zażaleniowego uwzględniając § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265), bowiem jedynym kosztem organu rentowego w postępowaniu zażaleniowym jest wynagrodzenie pełnomocnika procesowego go reprezentującego (punkt II).

Natomiast wniosek organu o przyznanie także kosztów zastępstwa procesowego przed sądem pierwszej instancji został oddalony (punkt III). Organ miał prawo złożyć wniosek o uzupełnienie zaskarżonego postanowienia o rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego przez Sądem Okręgowym, skoro taki wniosek złożył w odpowiedzi na odwołanie. Zgodnie bowiem z art. 351 § 1 k.p.c., który ma zastosowanie do postanowienia na podstawie art. 361 k.p.c., strona może w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia wyroku, a gdy doręczenie wyroku następuje z urzędu - od jego doręczenia, zgłosić wniosek o uzupełnienie wyroku, jeżeli sąd nie orzekł o całości żądania, o natychmiastowej wykonalności albo nie zamieścił w wyroku dodatkowego orzeczenia, które według przepisów ustawy powinien był zamieścić z urzędu. Zatem organ rentowy mógł taki wniosek zgłosić do Sądu Okręgowego po otrzymaniu odpisu postanowienia z dnia 27 lutego 2023 r. Brak rozstrzygnięcia w tym zakresie przez sąd pierwszej instancji sprawia, że także sąd odwoławczy nie ma podstaw do orzekania w tym zakresie.

Barbar Białecka Urszula Iwanowska Beata Górńska